

Patron på Österbybruk

Jan-Åke Holmbring

[UKF:s startside](#)

Anteckn. Börje Sandén, inför UKF:s Tammsviksmöte 2004-03-10

Fil: Patron på Österbybruk.doc Pärm g14:4 fritextsök textfil.dbf

Grundaren av den Tammska Industridynastin - Per Adolf Tamm

I 50 år ledde han ett framgångsrikt industri-imperium i norra Uppland - till 82 år
- järnbruk, jordagods och skogar

Hans framgångsrika karriär började när han år 1800 blev arbetslös.

- därför att han av sagt sig sitt adelskap

Han var officer och en sådan måste vara adelsman

- som sådan hade han svurit kungen trohet - han var inte "kungens man"

Det var i en protest mot den enväldige kungens politik som han av sagt sig adelskapet

Och han var inte ensam.

Det fanns en grupp unga liberala studenter i Uppsala, som gemensamt av sade sig adelskapet

2 av dem har blivit särskilt uppmärksammade av historien

Hierta - Järta kom att spela en viktig roll vid tillkomsten av 1809 års regeringsform

- Tham ändrade stavningen till Tamm

En annan i gruppen var så radikal att han av stängdes från universitet

- flyttade till Lund, blev så småningom biskop i Linköping

- Marcus Wallenberg, grundare av finanssläkten Wallenberg

När Per Adolf blev arbetslös red han i förtvivlan till sin moster

Anna Johanna Grill i Söderfors. Där regrade hon som brukspatronessa med en stor förmögenhet från släktens engagemang i Ostindiska kompaniet.

Hon gillade Per Adolfs bravad i kontroversen med kungen.

Per Adolf fick för hennes räkning åka till Hagalund (utanför Stockholm) där det var brukligt att storgods auktionerades ut när de skulle gå till försäljning.

För 350 000 riksdaler köpte han in Österbybruk.

Där blev han brukspatron i 50 år

Mycket framgångsrik - fick senare även Söderfors och Älvkarleö i sitt imperium

Karl XIV adlade honom på nytt – därför 2 grenar av släkten Tamm - Tham
Det var en senare ättling till honom som köpte praktiskt taget hela Låssa socken
- Per Gustaf Tamm - barnbarn köpte större delen av Låssa socken 1873-75

1907 delades allt upp på 4 söner
Claes Adolf - Ådö - byggde Björknäs som sedan kom att kallas Tammsvik
- bl.a. döttrarna Dagmar och Signe.
Henric - Lindormsnäs och Drakudden
Casper - Säbyholm
Nils – Kvistaberg

*****